

Forstaaelse af Tingene, naar man fra det kendte og fortrolige gaar ud imod det ukendte og fremmede. Som det ved Planlægelsen af en Bys Udviklingslinjer gælder, at man først forstaar dens nutidige Tilstand, naar man kender dens naturlige og historiske Forudsætninger, og først da er i Stand til at drage Vejlinjen for Byens Vækst og Trivsel i Fremtiden, saaledes gælder det ogsaa for Hjemstavnskulturen, at man først ved Følelsen og Oplevelsen af, at man har Rod i Folkets Jord, levende Sammenhæng med Hjemstavnen og Bostedet, Del i Folkets Liv og Arv, vil faa Følelsen af Pligt til at tjene Folket og deltage i Folkets og Landets Opbygning ind i Fremtiden.

Ved de værdifulde Tilskyndelser til selvstændig Forskning og til folkelig Selvbesindelse, som disse Oversigter og Vejledninger bringer, udarbejdet af nogle af vore kyndigste Fagfolk indenfor Kulturhistoriens forskellige Omraader, er det lykkedes at gøre denne Haandbog til et meget vigtigt Hjælpemiddel for de vide Kredse i vort Land, der ønsker at værne og videreføre vor ældgamle folkelige Kulturarv.

Svend Aakjær.

En Hovedpille i ældre Tidens sociale Forsorg dannede de saakaldte »Hospitaller« for fattige, syge og husarme Mennesker. Mange af dem levede videre som Fortsættelse af Klosterstiftelser fra den katolske Tid, en Del blev ogsaa i Henhold til Kirkeordinansens Paabud stiftede eller nyordnede efter Reformationen, og som de under svundne Aarhundreders trange Kaar har betydet overmaade meget i Arbejdet paa at lindre den haardeste Nød for skibbrudne Menneskeskæbner, saaledes afgiver de endnu i vore Dages stærkt forandrede Forhold for mange et sorgfrit og eftertragtet Alderdomshjem. Det er da velbegrundet, at man i den senere Tid har henvendt Opmærksomheden paa at udforske disse vigtige sociale Stiftelsers Historie (jvfr. 10. R. V, 564—5). Som et nyt Bidrag af denne Art skal her nævnes Musæumsinspektør Svend Larsens store Bog *Graabrødre Hospital og Kloster i Odense* (1939). Dette Værk fremtræder ikke blot i en usædvanlig smagfuld ydre Skikkelse, men udmærker sig ogsaa i høj Grad ved sit indre Værd. Forf. bygger paa et grundigt Studium af de specielle Kilder, særlig Stiftelsens eget rige Arkiv, og paa et godt Kendskab til de almindelige Forudsætninger; han besidder i ikke ringe Grad et virkelig historisk Blik, ligeligt rettet mod alle Sider af Hospitalets Tilværelse og Virksomhed, og en fint forstaaende Følelse for de psykologiske Faktorer, og endelig formaar han at gøre Rede for sine Resultater i en klar og tiltalende Form. Hist og her kan man

vel støde paa en og anden mindre Ujævnhed, — Fremstillingens Harmoni brydes saaledes jævnlig af lidt for mange detaillerede Opregninger af Mønt-, Maal- og Vægtenheder —, men tilbage bliver dog et afrundet Helhedsbillede af en 700-aarig Stiftelses mærkelige og afvekslingsrige Udvikling. Medens Forf. for Middelalderens Vedkommende i væsentlig Grad støtter sig til de foreliggende klosterhistoriske Værker og for den nyere Tid er knappere i sin Behandling, hviler Hovedvægten paa Perioden fra Reformationen til ca. 1800. Af Stof, der har videre Perspektiv, fortjener her især at nævnes de talrige kulturhistoriske Træk, som fremdrages ikke mindst under Skildringen af Lemmernes Kaar, endvidere de mange Bidrag til de forskellige Perioders Administrationshistorie. Værdifulde i denne Henseende er saaledes Paavisningen af den Indsats i Stiftelsens Styre, som først Thomas Kingo, siden — i det 18. Aarhundredes Slutning — den fremskridtsvenlige og initiativrige, men lidet hensynsfulde Stiftamtmand Fr. Buchwald ydede. — Forf. har med Rette givet sin Bog Undertitlen: »Et Bidrag til den sociale Forsorgs Historie«, men den yder i Virkeligheden langt mere ved det Lys, den kaster over Landbohistorie og Kulturhistorie, over Personal-, Social- og Kirkehistorie. Da tilmed det historiske Apparat — bl. a. de udførlige, nøjagtige Kildehenvisninger og det fyldige Register — i alt væsentligt er i god Orden, fortjener Bogen at fremhæves som et Mønster paa en Monografi. Den er tillige et vægtigt Vidnesbyrd om, at kun en skolet Forsker er i Stand til at behandle et lokalt Emne paa en saadan Maade, at baade de specielle Forhold fremtræder i rigtig Belysning, og Skildringen af dem kan blive af Værdi for Kendskabet til Landets almindelige Historie. *Bjørn Kornerup.*

I Anledning af, at man har ment det berettiget 1940 at fejre et 500-Aars Jubilæum for Aalborg Katedralskoles Bestaaen, har Skolen ved sin Rektor, Dr. phil. Kjeld Galster udgivet et omfangsrigt, med stor Bekostning udstyret Festskrift *Aalborg Katedralskole 1540—1940*. Bortset fra en meget nyttig Fortegnelse over de dimitterede Studenter 1870—1938 ved Lektor H. Stegmann er hele det skolehistoriske Afsnit skrevet af Dr. Galster. Fremstillingen vidner om levende Interesse for Emnet, der er gjort et ikke ringe Arbejde for at fremskaffe Materiale, og Forfatteren raader over en letløbende Pen, velegnet for en underholdende Skildring. Set fra et strengere historisk Synspunkt kan der dog fremføres adskillige Anker mod det foreliggende Skrift.